

(టీ)

సంక్షేప రాష్ట్రాభివృద్ధి.
అవతలి పరిణామములు చే

రచయితబడి

ఏలూరు శాసనసభ

బి. కొత్తపల్లి సుందరరామయ్యగారి

సవరించబడియె.

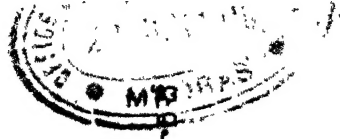
మొదటికాపు 1000 పేజీలు.

ఏలూరు

రామమోహన ముద్రాక్షరశాల న్యుద్రితము.

1915.

అల్లెపల్లి రిజర్వరు.

(శ్రీ)

సంక్షేప రామాయణము.
అవటపల్లె చిన్నశ్రీరాములు చే

రచియింపఁబడి

||

పీఠూరు కాపురస్థులు

బ్ర॥ కొత్తపల్లి సుందరరామయ్యగారిచే

సవరింపఁబడియె.

ముద్రణము 1000 పేజులు.

పీఠూరు.

రామమోహన ముద్రాక్షరశాల స్మృతిలిము.

1915.

ఆల్బెర్ట్ రిజర్వరు.

వె. 0—2—0

(2)

శ్రీరస్తు.

శ్రీనీలాచలమంద్రపరబ్రహ్మణ్యే నమః

పీఠిక.

అన్యలాభా!

శ్రీహరినామ సంకీర్తనచేగాని యిక్కలికాంతయిదము క్రి ల
భించు కష్టతరమని మనమందఱమెఱిగివ స్తగతియే! అందువిషయ
మయి భగవంతుని యొక్క పుణ్యగుణానుభవము గల శ్రీమద్రామా
యా, భారత, భాగవతాది గ్రంథరాజంబు లవేకములు మహామహా
లగు కవిభామణులచే విరచింపఁబడి యున్నవి. అందులొ మూర్ఖము

గ కీర్తిమద్రామా యోగమునొని కీర్తిరఘురాముని పావనచరిత్ర మెల్లర
 జను విశదమే. రామాయను శబ్దములొని రకారము నారాయణా
 యను సుందరమునుండియు మకారము నమశ్శిచాయ యను మంత్రము
 మండియు గైకొనఁబడినవి పెక్కులుచెప్పుదురు. ఇందువలన నిది సర్వ
 సమర్థమును చాలుచున్నదని మనమెఱుంగఁగలము. కావున పందఱు
 ను సభ్యపూర్వకముగ నీనామముచ్చరింపఁ దగునుగదా? శ్లో॥ రకా
 రోచ్చారణగతేగముఖం నిర్మాతపాతకం॥ పునరిప్రసవశసందేహ మకా
 ర సత్తేకవాటవనం॥ అను నిర్ధారణ ప్రకారము మనమానామ స్మరణ
 మువలన సర్వపాపములనుండి విముక్తులమగుటయు, సర్వసమర్థం
 బగుటయు కదురుటయునుగాక పూర్వము మన దేశమొనకు రాజ్య
 ముండి అనేకవేల సంవత్సరములు ధర్మముగాఁబాలించి రాక్షసాది దు

కా. శ్రీరాముఁడు సుగుణాశీరాముఁ జగతిఁ నేవింపఁగాఁగల్గును
 ప్రారంభంబయియొప్పు నేర్పఁడుగులఁ బాపంబులఁ బాయనా
 కాదుల్యంబుది మీకు నిచ్చుశుభముల్ కై దండరానెప్పుడ
 ప్పారావారిమునందు వెల్లు విమలా వాసంబునిక్కంబుగాఁ.

కా. వేరేచింతల బోవ మీకుఁదగునా వేవేగపద్యాక్షినిం
 బారావారగభీరునిఁ పరమునా వెకుంత సంవాసునిఁ
 మారాకారనిరంజనఁ విమలునిఁ మాన్యుఁజగద్గంధునిఁ
 శ్రీరాముఁ దశకంతగరగహరణుఁ నేవింపుఁడిభ క్తితో.

చిత్రాక్ష } శుభముఁగాక
 1--8--15 }

ఇట్లు ప్రతిపదవిశేషముఁడు,
 యిది చిహ్న శ్రీరాములు.

చ. కనకమృగంబునందముగఁ గన్గొని జానకిదానిఁగోరఁగా
వనజదళాక్షుఁడంతఁదన వత్తికి లక్ష్మణుఁ గావువెట్టఁదా
వెనుకొని యేగియేగి తగ వెక్కనమందుచు దానినేసిన్
ఘనముగ లక్ష్మణాయనుచుఁ గాసిలిచచ్చెను శ్రీరమాధవా. 34

ఉ. జానకి లక్ష్మణాయనెడు శబ్దముఁ దావిని భీతిఁజెందుచుం
గాదనమందు భూవిభునిఁ గావుమటుంచును వేగలక్ష్మణుఁ
మాదకఁబంతు రావణుడు మానిగ వేసముదాల్చి వచ్చియా
మానవనాథురాణిఁగొని మాటుగ నేగను శ్రీరమాధవా. 35

చ. దనుజుఁడుగొంచుఁబోవసతి తంబును చింతిలివేగనార్పిన్
వివియుజటాయువస్తుదగు విక్రమలీలను దాఁకెరావణుఁ
మనముననొచ్చి యారేడును బక్షములందెగ నేసి లంకకుం
జనుతరి వానరోత్తముల జానకిమాచెను శ్రీరమాధవా. 36

చ. కనుగొని చీరకొంగునను గల్గినభూవణశాలమెల్లనా
చనచరులెల్లజూడఁగను నైచెను రక్కసుడంలెలంకకుం
జనితనటోటనోన నొక చక్కపవీతనుడించి తోడుగా

దనుజులఁగాపువెట్టి తన దారిని నేగెను శ్రీరమాధవా.

87

ఉ. ఆ త్పతీరాముఁడావనము నందున లేచిని జంపివచ్చుచుం
డ త్రరచాటునొందు తన తమ్మునిఁ గాంచియిదేలఁజ్ఞానా!
చిత్తమువిధిమించె నొకొ చేడ్పడనుంచితె నాతి నొంటిగఁ
మఁగొలిపెట్టి రక్కసులు మానిన నే మొనరించితంచనఁ
బల్గినికెచ్చెనీత యటుఁ బల్కినపల్కులు శ్రీరమాధవా.

38

ఉ. తమ్మునిమాటవిందుమదిఁ దాల్కొనుచుఁగిము నాపుకొందుఁ
బమ్మొరనోపు డెందమునఁ బల్కెటారపునాట్లుదిక్కులం
గమ్మెడు నానజూచి తన రాణినిఁ గానమఁజిన్నవోయిని
మమ్మొనదక్షిణాంబువకు గాగము వెటరి శ్రీరమాధవా.

సీ. లగదక్షిణంబుగాఁ దరలిపోయెడువేళ

89

దారినిఁగాంచిను దార మలిని

క్షమజటాయువను రక్షి త్రపురితదేహు

బంధుమిగులఁ బ్రశస్తనియతుఁ

గన్గనిరాక్షసకార్యంబుగా నెంచి

కార్యకమత్తంకఁ గడఁగునపుడు

నీతండ్రిమిత్రుండ నేనిట్లులేరిని

రావణుఁడోలేరి రణమనందు

గీ. ననుచు నాగాధనంతయు నతఁడుదెలిసి

వేగసురవాళి కేకంక వినుతిఁజేసి

యగ్నిసంస్కారవిధులెల్ల నాదరమున

నేసిరప్పడు శ్రీఘంబ శ్రీరమేశ.

40

21

సంక్షేపరామాయణము.

చ. ఘనముగనగ్నిసంస్కరణ శార్యములెల్లను దీర్చి పోవుచోఁ
గనియటఁజిత్రహావమునఁ గారియవెట్లఁ గలంధుఁడుంచియా
వనముననేగి యేగి యొక పట్టున నాశబరిం గనెందగఁ
విదయముతోడి పూజలను వేడుకనందియొ శ్రీరమాధవా. 41

సీ. ఆరయంగఁదమశార్య పరణీసంతయుఁడెల్ల
మాద్యుతశబరియొ మహిమనొగడి
కవికులశ్రేష్ఠుండు నపకృతిసేయిండు
మృగీపుండనువాఁడు నువతుండు
నాతనితోమీర లాదరస్సేహంబు
నేయొందుమీకెల్ల శ్రేయమెసఁగు
వేవేగఁబొందని వేడుకసేయంగఁ
గదలిరియిదోపురు గారవమున,

గీ. నిటులవీరలుశబరిని వింపుచేలెఁగ
ఏడుకొలిపియునుగీపు వీటికరుగుఁ
గాంక్షఁజనిచనియొకచోటుఁ గాంచిపంపఁ
జేరువునఁబోవుచుండఁగ శ్రీరమేశ.

42

ఉ. రామునిలక్ష్మణుంగనియు రాజితీర్థిని సూర్యనూనుఁడఁ
నామమెఱుంగఁగోరితగు నమతఁ బావనిఁ బంపనాతఁడుఁ
నీమముతోడ మ్రొక్కితప నేర్పున మీరెవరయ్య రాకకిం
శేరికతంబు? తెల్పుడన నేర్పడనిట్లనె శ్రీరమాధవా.

43

ఉ. ఆరయలక్ష్మణుండుడగ నచ్చట్రమొక్కె డువాయునూనునిఁ
గారవమొప్పఁబాచి తమ గాధలనన్నిటిఁ దెల్పు నాతఁడుం
గూరిమివాసరేళుఁగని గొబ్బనఁగూర్చుఁగ రామున్నహర్ముఁ
వారకతోడితెచ్చివెస వాంఛితరీతిని శ్రీరమాధవా.

44

- డి. వచ్చియువందనంబునిడి వానినిజంపఁగనాత్మనెంచుచుకా
మచ్చికిమిఱఁగోర్క నతి మన్ననఁజెల్లును శ్రీరామున్నదాఁ
జెచ్చెనువీడువస్త్రులిఁ శరీరవిచ్చివరాముఁడంతటం
బొచ్చెములేక మూర్ఛిలియుఁ బోడిమిమేల్కని యర్కసూతిక
టచ్చెపుఁజేమతోనభయ హస్తమునిచ్చెను శ్రీరమాధవా. 45
- చ. ఇటులఁబ్రమాణవాక్యముల నిచ్చితనినిబొంది యిన్వ
చ్చటనగఁగెదినూనఁదగు యుక్తకృతహంసోన్మిషోరరాముఁడుం
దలుకున నొక్క బాణమునఁ దద్దయునేనీయువారినిల్లఁగం
బటుబలశాలి వర్కసుతుఁ బల్కముఁగల్గెను శ్రీరమాధవా. 46
- డి. అర్కజురాజ్యమేలఁగను సంగదుని యువరాజుఁగాఁగనా
మర్కటరాజధానిఁదగ మంగళ మొక్కఁగ నిల్పివేగమే
కర్కశమాల్యవంతమున గాఢతపవర్ణములేగునంతకా
యర్కకులేశులుండిరట యావడినొందక శ్రీరమాధవా. 47

చ. క్షిన్తుగోవి వానశ్చేగుటయు గారి నమెప్పుడగ సైన్యసంఘముల
 బనివిని వేగఁబుచ్చుచుని పల్కఁజెప్పియునంపఁదమ్మఁదా
 ననరుదొలంగ నర్కనుశుఁ డంతటవచ్చియు లెక్కలేనియా
 వనచరననఁగొంచునొక ప్రక్కనునిల్చెను శ్రీరమాధవా.

48

చ. తననిజపత్నినొకవెదుకఁ దాల్చినిమెందుఁదూర్పుదిక్కుఁబు
 ఘనునినుపేణుబల్కిమము గాఁదగఁబంచియు నాంజనేయున
 యవఘగుణాఘ్య దక్షిణము సంసులినిచ్చియు వేగమేగియో
 వనచరవీర జానకిని వారక గన్తుని శీర్షరత్నముం

49

జనువునడెన్పుటంచుఁ దగఁ జయ్యనెబుచ్చెను శ్రీరమారవా
 నీ హనుమంతుఁడంతట హర్షంబునఁజెలంగి

శ్రీరామదేవుండుసలవొసంగఁ

వానరబలములు బల్గురువొగడంగ

సంగదాదులుపం నరుగుదేర

2.

సంక్షేపరామాయణము.

వనపటణంబుల వడలక వెడకియు

హరపుగిరిలను సరసియరసి

కరిసింహాదూకల ఘనశైవారమ్మగముల

శాకరమైయుప్పు నడవినన

గీ. జనుచునొకచక్కిఁగాంచిరి శైలరాజ

మునఁగనొప్పారు నమ్మహేం ద్రాద్రిపైని

బక్షికులరాజుసంపాతి పరఁగఁజెళ్ళ

నీతరావణు పోకడల్ శీరమేశ.

50

చ. వనచరవీరుల్లెరును వారధిదాటఁగ లేక మారతి

గనుఁగొని నీవుదక్కమఱి గణ్యులొకెవ్వరు చూడనబ్బిని

బనిగొనిదాటిలంకకును బర్హిణఁబోవఁగ నన్ననుబ్బియా

ఘనుఁడగిరెల్ జవంబునను గన్నన నింగికి శీరచూఢనా.

51

ఉ. పాపనియోగియోగితకః బంధముమీలఃగ సద్వివాటియా
దేవవిరోధిపట్టణపు తేజముఃగాంచియుఁ బ్రోద్దు గుంకఁగా
లావువఁదగ్గినూత్పుండ్రు లంకనుజొచ్చియు వెల్లవోటులన్
రావణురాణివాసమును రాజిలఁజూచియు శ్రీరమాధవా

ఉ. నీతనుగావజాలమినిఁ జింతిగోపురమెక్కి యాతఁడ
త్యాతతరోషవేగమున నంతట నారయఁగాంచెనొక్కచో
మాతనుసర్వలోకముల మన్ననఁబ్రోచెడు రాముడేవిన్
భీతమయన్ నరాంతకుల భుత్యులమధ్యను శ్రీరమాధవా.

ఉ. జానకిఁగాంచిగోపురముఁ జయ్యనడిగియుఁ దోటకేగియా
మానవనాథు రాణికడ మావ్యతశింశుపవృక్షమెక్కుడుం
గానఁగవచ్చె రావణుఁడు కామముమోచ్చఁగ రాక్షసాళిలో
భానునిదీప్తిఁబొల్పునుర భామలుగొల్వఁగ శ్రీరమాధవా.

ఉ. వచ్చియునీతగాంచియును బల్కఁగఁరానటువంటి మాటలఁ
హెచ్చినమన్మథానికెంతి హేళనఁ జేయఁగఁ గాంచి యామెయొగ్గ
మచ్చికిఁబుఱుకులను మన్నినఁజెల్పినఁ జెల్వితేకదా
నచ్చవలూక్తి నేయఁగను నాతమునొందగఁజిరమాధవా. ౨5

ఉ. దేవినిజంతుమాఝొనెడు దేవవిరోధినిఁగాంచిభృత్యులుగ
దేవయుదేల నాఁచినిటు దేజ మవంఁగఁగఁ దుంపవచ్చున.
నీవిక మునుమన్నవిని వేర్తునఁగూర్చఁగఁగఁలెందుమాసముల్
రావణుఁడిచ్చిగడ్వగను రంజలుచేగెను శ్రీగమాధవా. ౨6

ఉ. ధీరతపఃముదేవిగని దేవవిరోధి నిజా పుత్రునయా
నారులనేకిరీతులను నిమ్మకముల్ దగఁజెప్పిని దనుం
గూరుచునుండ నాప్రజల గొబ్బునమల్కుని యింతులెల్లదత్త
తేగఁగఁగాంచినిట్టికిఁ జెప్పఁగనిట్లనె శ్రీరమాధవా. ౨7

- ఉ. రాముడు జేరలంకను సవలుబంప ధరాత్యజాలెను
సేమమెల్లగొంచు బసః జెచ్చెఁగంటని స్వప్నమింతట
నీమయె రాణిగాఁగలది కెప్పుడుతప్పకఁగొల్వఁడంచన
లేమలునిద్రఁగాంచెదిగు లిప్పునుబోవఁగ్రీరమాధవా. 58
- ఉ. అంతటవాయునానుడును సంగుళిముద్ర నొసంగి మొక్కుచు
సుంతయుఁదప్పఁకుండవట ప్తొట్టికార్యముల్లెఁడెల్పితా
వంలేలుదీర నామెకడ వారకగొంచును శిష్య రత్నముం
బంతముమీఁరక్కసులఁ బల్కెఁబుఁజంపఁగ్రీరమాధవా. 59
- చ. ఇదివిరావణుండునతి యేపునఁబొల్పెడు రాక్షసాశిని
మదిగరువంబుఁజొన్పి తగఁ బంచిన పొటబింట్లనెల్లఁచు
మదమణిగంగఁ జేయఁగని చూర్కొంబల్కిని మేఘనాదుఁడు
గదియఁగవచ్చి బ్రాహ్మమనఁ గాఁదగు నస్త్రమునేసికట్టియూ
ముదమునఁగొంచు బోయెఁగను మోడ్చెడునంతనె గ్రీరమాధవా.

కావునమీరేగి కాంక్షతోనంగడ

పానని మొదలైన బలిదులకు

మాయాష్టశైతీగించి మరలింపుడంచన

నివారణకాపరు లేర్పరింపఁ

గీ. గడలివచ్చియుఁ గాల్చుని క్షమమునోడ

రామలక్ష్మణ సూర్యుల ప్రముఖులకును

నందనము పేనితాఁబోయి వచ్చిన్

విధముఁ దెల్పుచు రత్నంబు వేడ్క హేచ్చ

నేయనవృద్ధుడయిచ్చెను శ్రీరమేశ.

ఉ. రాముఁడు శరత్సమును రంజిల నక్కునఁ జేర్చి యర్కజా

నేమరుగాంచి నై న్నమలఁ వేడ్కను దెల్పుఁగ లంకకే గఁగఁ

పోమనిభాస్యయంచనిన గూరులఁబల్కుర వేనవేలుగఁ

కేముషిలోడఁగూర్చెగడు శ్రేష్ఠతయొప్పుఁగ శ్రీరమాధవా.

చ. పనచరనైన్యమైల్లెదను వారకగొల్వంగ మాల్వవంతమూర్
 ఘనముగవీడి వారినిధి గమ్మివేడ్కను క్షేరియర్కబాం
 గనుగొనివేగవారధిని గట్టంగ బర్హత వృక్షజాలముల్
 మనసిజకూట తెమ్మనిన మన్ననచుర్కటులెల్లయత్నముల్
 బనివిని చేయుచుండంగని వల్కలజింబిలి కీరమూధవా.
 సీ. కావణుడంతట రావించిమంతలు

వారలనోనను వరలు మదిని
 జూచితేకోరి చోద్యముల్ ప్రవరించె
 వాడేగి యచ్చట వాళ్కుబలుక
 నదివిరాముండు గొగహమందియుఁ
 గీడమిసేయునో కెరలిమదిని
 అనిచింతనొందంగ నాతసతమ్ముండు
 నన్నకుఁబ్రామిల్ల యధిపనిండు

మహాభటులందఱు మఱియును హయములు
గజబృందమంతయు గాసిఁజెంద

గీ. నిట్టియవశకునములెల్ల నెలమిఁదోచె
గాననీతను వేగంబ ఘనముగాను
రామునకునిచ్చి మొక్కుచూ రాజుడిగులఁ
గరుణారక్షిం చెవిన్నవఁ గంటగించి
చేరెవంతిపురంబును శీరమేశ.

63

చ. మరుచటిపూటఁ దమ్ములును మంత్రులునందఱుఁ గూడి సభ్యులం
దరమరలేక యుండఁదగ నన్నుగాంచి విభీషణుండుచా
మరిమరి రామునత్పి నతి మన్నననిమ్మవఁ గోవమందినీ
వరయఁగ శత్రుపక్షమునఁ బల్కుచునుంటివిగానఁ బొమ్మనన్
వెరచియుఁదల్లియొక్కఁ గొని వేగమపర్చితి శీరమాధవా.

69

సంక్షేపరామాయణము.

(3)

- సీ. రామునిగనునాస రంజిల్ల బరలెంచి
యా కాశీధిని నద్భుతముగ
శరణుశరణువన్న జంపక గావుమో
రామరామయనెడు రవమువిసియు
నర్కజాడంతట నమ్ముకొడై రాముతో
దడయకు రావణులమ్ముడలేడు
చంపంగనాజ్ఞను జయ్యననొసగును
టంచనరాముండు హర్షమునను
శత్రునినై నను శరణన్నవిడుచుట
నీ. బల్కుగ విభీషణుండెచ్చి భయముఁదీర్చి
యెల్లవిధముల సంతయొగల్గలేక
తెల్పనంతపమందియొఁదేజమెసంగ

వారధినిగట్ట వాసర వరులనెల్ల

జేర్చఁగాఁబంచెవచ్చక శ్రీరమేశ.

70

ఉ. వానిరులెల్ల వారధిని వారకగట్టఁగ నానముఁబ్రహ్మదూ
మాననమందు మెచ్చియతి మన్ననఁబొంగఁగ రాముఁడ౧ర్హచే
బూచిక బాగామనీనను బోడిమిదప్పఁగ చచ్చిసముదై
తామకలిచ్చిదాటఁగను గారవ మొప్పుఁగ సమృదించితా
నాననినొంది యేగెఁడన యంబుధిలోనికి శ్రీరచనాధవా

నీ ఆవతివొందియు వంబుధిగట్టంగ

71

రాల్వెన్నె చివఁ దేలకున్న

రత్నాకరునిఁ గాంచి రాముండు కారణం

జేమనఁజెప్పెను నెలమిమిగుల

రావణువంపున రాల్వెన్నెజేటలు

నింజిఁగావున ముదివీశ!

సంతేపరామాంధుడు.

55

నలుగు శేషబ్ధి నలుచు నటించె

సర్వజ్ఞానా మర్కటుండు

నొసరఁగాబంధింప నుదధిపతేగంబ

కపుతెల్ల నుత్సాహ కలిమలగుచు

గీ. సంద్రమును దాటి లంకకుఁ జనియునచట

లగ్నమునొచ్చి వారల నుగ్గుసేయ

విన్నవించినఁ దోడ్పాడ వివిధగతులఁ

జెలఁగి వెక్కసమందుచు శ్రీరమేశ!

72

ఉ. రావణుడంత్రేడుఁగ్గిపడి రాక్షసపరుల బంధవారలు

లావున వానరావభిని లక్ష్యముసేయక తాకె రాముఁడుం

శేషదలిర్ప సందతీవిఁ జెచ్చెఁ బాణములేసి చంపఁగఁ

జావడ మొప్పుఁబాతీరట చ రఁదెల్పఁగ శ్రీరమాధవా.

73

సీ. వీరలు పర్విచి వేగరావణుఁ గాంచి
 పాల్కులఁజెల్వఁగ భయముఁబొంది
 కుంభకర్ణునిఁజంపఁ గుటిలతనానర
 తతివల్లమింగినఁ దర్పమనఁగఁ
 గాకుత్స్థుఁడలిగిరాఁ గాఝృకమర్కిడి
 యేసీయఁజంపిన నెలమివినియ
 నిం,దజిత్తునుబుచ్చ వేర్పడనాతండు
 ఏకత్రోఁబోరుచు వెక్కసమున

గీ. విమల బహుస్త్రియుఁ గొట్టివిపులమతిని
 ఓరినందఱిఁబడవైచి విమతినయ
 శాంతమునుబొందిరాక్షస చక్రవర్తి
 చేరిచెచ్చెను వేడ్కను | శీరమేశ.

- పీ. బ్రహ్మప్రమువడస్సి వడియున్ని సేవల
 పడుగాంచిమఱియుఁదా నొదరమున
 జాంబవంతుండను జయ్యవహనుమంతు
 ద్రోణాద్రికేగి మ దోర్భమున
 సుజీవి డెమ్మక పై వ్యంబుఁగాచాడ
 రాఘవప్రీతిగా రయముమీఱి
 నీమాటలన్నియు నేర్పడనారండు
 నావధంబులఁదెచ్చి యభయ మొసఁగ
 రాముండురంజితై రాక్షసుల్ ఔగ్రదొంది
 రావణుతోఁదెల్ప రగిలిమదిని

- గీ. గుంభుఁడాదిగాఁగలెడి కూర్మిభటులఁ
 బంధవారిని నుగ్గాడువల్కు వినియు

నధిచునాత్మను మకరాక్షయదపుడువేగఁ
బోరవచ్చెనురాముతో శ్రీరమేశ.

75

చ. ఇటుదగవచ్చుడై త్యుగవి యార్జ్యను శ్రీరఘరాముడంతటం
బటువిశిఖంబులేసితను బల్కరుడేవతల్లెమెచ్చఁగఁ
దిటవగునగ్ని బాణమునఁ దేజమెలర్చఁగానిఁతమున్
దలుకునఁద్రుంచెరావణుడు ధైర్యమువీడఁగశ్రీరమాధవా.

76

ఉ. రావణునాత్మనొందిగఁ రాజతిమైనరథంబునెక్కియొం
బావనుఁజొచ్చుచుఁగ్ని తివలి భక్తినివేడివరంబునందితాఁ
జేవదలిర్యనంతటను జేకటినయ్యచుమేఘునాదుడు
గావరమొప్ప బాణములు గ్రన్థనఁబుచ్చినరాముడల్కలోఁ
గేవలమారుతాస్త్రమును గేరుచునేయఁగ శ్రీరమాధవా.

77

ఉ. రామునిచేతిబాణమున రాక్షససూయలుదగ్ధమైనదా
భూమికిఁగిలెత్తఁజు బూరిపరాక్రమ మొప్పఁదాకినన్

నీమముతోడనాటెందును నేర్పనచేసెనుమూర్ఖునందఁగా
వేమడిగలుగోపమున వెక్కనమందుచుశ్రీరమాధవా.

78

గీ. మూర్ఖుడెలిసియశీఘ్రంబె మూర్ఖుగతిని
లత్యుణునివత్తుమునినేసె లత్యుమమం
మూఁడుబాణంబు లేర్పడ ముందుగతని
జేరుదారినిగానక శ్రీరమేశ.

79

చ. కనలుచు లత్యుణుండు సజ తాత్కృత మెక్కివియాచి రక్కసుల్
ఘనభుజగాస్త్రమేవీరలఁ గక్కునఁద్రుంచియు దేవసంఘముల్
దనుబొగడంగ దైత్యకుం దండన దక్షుని రామచంద్రుని
గనుఁగొని మొక్కిదీననలు గంచెను పెక్కుగ శ్రీరమాధవా. 80

చ. తనయుని చావుచారులును దగ్రతఁ దెల్పిన రావణుండుతా
నవయముఁజింతెనొందుచు నిజాప్తులు భృత్యులుఁగొల్వ నున్నరిన్

ఘనమగు వాటి బృందమును గట్టిన న్యందనమిక్కి- శోపితై
యనినలుతంగ వచ్చిన సురాంతకు మార్కొనె శ్రీరమాధవా. 81

చ. వనచరులంత దైత్యులను వారక మోముచు వృక్షజాలముల్
ఘనతరవర్షతంబులును గాసిలనై చుచుఁ బోరఁజూచితాఁ
గనలుచు బొణసంఘములు గాఢముగావడి దాఁగనేయనా
యని మొదనన్విభవముడు నిన్నను మార్కొనె శ్రీరమాధవా. 82

ఉ. తమ్మునిపైని శోపమానఁ దానవనాథుఁడు నారసంబులఁ
కొమ్మననాటనేయఁగని యాధత లక్ష్మణుఁడంత నడ్డమ
యమ్మలనేకమూల్పరుల నాగ్రహమందియొ మూర్ఖునొందని
మమ్మన కత్తిబాణమును బట్టఁగఁబుచ్చెను శ్రీరమాధవా. 83

సీ. రామచంద్రుండంత పాత్రను వెదికించి

శ్రీ వంబుగాఁబొరి తిరుగఁగొట్టి

దనతమ్యుఁజూచితా ననయంబుఁ జింతిల్ల

ఘనుఁడు నుమేలుండు క్రమముఁ జెలువ

నంజీవిఁ దెప్పింప జయ్యవ హనుమంతు

దీవింపంపినఁ దేజమెసంగ

గగవపుధికినేగి శాలనేయనిఁ జంపి

మొసలిని దేవతా యుగ్మఁగిని

క్రోధాద్రికేగియు దోర్భలమొత్తుంగ

గంధర్వగణముల గర్వమణఁచి

గి. కొంతనరచేతఁ జెట్టియుఁ గొంచురాగఁ

గలకు భయమందు భరణునిఁ గాంచిమదిని

సందియము నొంది తుదకు ని జంజెటింగి

మాల్కవంతునిమధ్యనే మడియఁగొట్టి

చేర రాముని సన్నిధి శీరమేశ.

ఉ. వచ్చినవార నుదగఁ బుచ్చునదీనన లిచ్చి మెచ్చితా
మచ్చికనాసుమేణుగని మన్ననఁ దమ్మునిఁ దేర్పఁబంచినం
బొచ్చెము లేకమందులను బొల్లుగనిచ్చినఁ బ్రాణవాయువుల్
చెచ్చెఱవచ్చి లక్ష్మణుని జీవితుఁజేసెను శ్రీరమాధవా. 85

ఉ. వానరులెల్లసంతసము వారకినొందఁగ లక్ష్మణుండుతా
మానవనాథుఁజేరి యతి మన్ననఁమొక్కినఁ గోగిలించియా
భాసుననుభవావిమలఁ బావవిమెచ్చుచుద్రోణశైలముగ
మానుగఁగొంచుఁబొమ్మనిన మాత్రనెమారఁడు శ్రీరమాధవా. 86

చ. ఘనమగు నగ్గిరింద్రమును గాఢపునాసుఁడులీలగాఁగఁదా
ననయముచొంగి కేలివిడి యర్కజాఁడాదిగ వానరోల్లముల్
దనుబొగడంగఁబర్చిడియు దర్శయఁతుండయి మున్నదెచ్చుచో
ఔనయఁగినుంచినచ్చె నరఁ కెరిబలిష్ఠుఁడొ శ్రీరమాధవా. 87

సంక్షేపరామాయణము.

- ఉ. రావణుడింటికిఁజఁయు రాజులు సప్తరథాశ్వసంఘముల
శవదలిర్కఁగాఁగలుగఁ జెచ్చెట హోమమునేయఁ గాంచి
భూవిభుఁడంప వానరులు పోడిమివిఘ్నమునెల్లఁజేసి
మేవిధినె ననుడగభ్రమింపఁగ నొప్పక వానిభార్యను
కేపురుబాడముఁగలకు వేడ్కను దెచ్చిన ప్రరమాధవా ౪౪
- చ. మగనినిఁగాంచి యామెతన మానమువోయెడు పలుకు బల్కిన
నగచరులెల్ల రాముఁగని నమత మొక్కఁగఁ దోలి భార్యచా
నగరఁనుజేరఁబంచిభువి నాధునిమీఁదికి రావణునిగోగి ౪౫
- ఉ. రాముడు నెల్లనె న్యముల మాఱొనఁబంచెను శ్రీరమాధవా. ౪౬
- మగటిమి నెల్లనె న్యముల పాక్షసన్మయుఁ దాళబంపినం
దామసమొప్పనందఱినిఁ దాకుచుఁజంపిన రావణుండుతా
భూమివడంకదర్పమున భూవిభుమార్కొన రోషచిత్తుడై
ధీమహిమూర్ఖుఁడంతఁడగు దేవమెలర్పఁగ శ్రీరమాధవా. ౪౭

నంబిపురికేగిచెప్పినఁ గాంతలొఁ
జెలఁగసంపీఠిఁ దుర శీరమేశ.

94

శ్రీ వ్రోతలవేగంబ శ్రీరాముడేవిని

జలకంబులాడించి చనువుమరయఁ
బట్టుపుట్టంబులఁ గట్టఁగాఁజేసియు

నందలంబుననిల్చి యంచితముగఁ

నొనిరాగభక్తుఁ నోరికఁబ్రగానుల్

భార్యనుగాంచియు భవ్యముగను

నిన్నునన్దొను నీయిచ్చఁజనుమన

సాదఁజూచెన్దపుడు సుగులుమెచ్చఁ

బన్దొద్దపుండ్రు ప్రత్యక్షమైనిల్చి

దోసంబులేదని ధ్రువముఁజేయ

గీ. నగ్ని దేవుడు నీతఁడా నాదరమున
రామి నకొసంగదశరథ రాజువచ్చి
వీరిమువ్వరదీవించి వేడ్కఁజనియె
మహియుఁగవుల్లెల్లబ్రదుకఁగ మంజులగతి
శ్రేయ మొసఁగిరిదేవతల్ శ్రీరమేశ.

95

చ. అరయఁగవచ్చి కడఁగు నక్కజుఁడాదిగవాసరోత్తమ
మరియుచులత్తులుండుదగు ముగ్ధసతీమణి నీతతోడనే
యరమర లేకపుష్కము నాదరణంబుననెక్కి హయెనా
నరవమఁజెల్లచిత్రముల నాటికిఁజూపుచు శ్రీరమాధవా.

96

గీ. ఇట్లువేవేగఁజనిచు యెలమిదుగుఁ
నమలమతిభర ద్వాజుని యాశోమంబు
వలనికింజేరి మొగ్గుచు భరతుండకుఁ
జెలఁగినావనిఁబంచెను శ్రీరమేశ.

97

ముడవృద్ధుడుసుగుణాభి రాముడగుచు
 దక్షులునులించి దీవింప శ్రీరమేశ.

101

ఉ. గార్హపయేష వానరుల కాముకలందఁగఁజేసి వేడ్కతో
 రసి యవ్యభిషణుని నొడరఁబునఁ దన్నివేగమే
 గారలువీటికేగ దగఁ బంచియు రాముడు నీతఁగూడినఁ
 గారులు భక్తిగోల్వ నిలఁ బర్చినివేలెను శ్రీరమాధవా. 102

సీ. సౌశ్రమంబులు పల్లవ వరుసతో

నెలమూఁడువాలు నెలమిఁగురియ

తిబాధలులేక నింపారెఁ బల్లె

రుచుఘననం వీరిఁ దనిసిరిపుడు

సూక్ష్మజాగ్రతా కాయము.

దుష్టములు, గూఢములు దురితాత్ములును మఱి
కలింబుచున్నవి గానరాదు

భక్తిరసాన్వితము భావజహువులు
పురుషులు కాలరేలు పుణ్యములు

గీ. సర్వసమతయైవేగఁ జూటుచుందు
శీర్షయనునది మదిలోన నెప్పుడులేక
రామచంద్రుండు పాలించు రాజ్యమందు
మారజనక శుభప్రద స్త్రీరమేశ.

103

గీ అశ్వమేధాది యాగంబులమరఁజేసి
లిలబదళాండు వేలేడు లేలెఘామి

శ్రీరాము కరుణమై కెవ్వఁగాగర్జిత

రామునిచరితంబు రమ్యముగను

గీ. కానవికృతి నెల్లెడ భ్యాసినందఁ

తేయఁబ్రార్థింతు నిన్నెప్పు చెలఁగి మదిని

భవ్యగుణసాంద్ర పావన భక్తనరద

క్షీరపాగర కయనాఘ్న శ్రీరమేశ.

సంపూర్ణము.

పక్షపాతము.

1. సంక్షేపరామాయణము. ... 0—2—0
2. విజ్ఞానతారావళి. ... 0—1—0

ఈ క్షయరంజన స్తోత్రములు, గ్రంథకర్తగారికి, పవరు పేట, పల్నాడు, కృష్ణా జిల్లా అపిగాని, మేనేజరు కవి నాథవిలాసము, పల్నాడు కృష్ణా జిల్లా అపిగాని, కావలసినవార చాక్షినివోల బంపబడును.

10373

